

Figuur 1: logo Vrouwenraad

BELEIDSAANBEVELINGEN ALLEENSTAANDE OUDERS, GENDER EN ARMOEDE

Federaal 2014

INHOUDSTAFEL

Het aantal alleenstaande ouders neemt toe in België.....	3
De ene alleenstaande ouder is de andere niet	3
<i>Definities en typologieën</i>	<i>3</i>
Armoederisico	6
Toegang tot de arbeidsmarkt/arbeidsmarktpositie	7
Gezondheid	9
<i>Geestelijke gezondheid</i>	<i>9</i>
<i>Fysieke aandoeningen</i>	<i>9</i>
<i>Uitstel van zorg</i>	<i>10</i>
Sociale bescherming	11
<i>Gezinsbijslagen.....</i>	<i>11</i>
<i>Terugbetaling van ziektekosten</i>	<i>13</i>
<i>Vervangingsinkomens.....</i>	<i>15</i>
<i>Werkloosheidsuitkeringen</i>	<i>18</i>
<i>Wettelijke pensioenen</i>	<i>21</i>
<i>Onderbrekingsuitkeringen combinatie beroeps- en gezinsleven</i>	<i>23</i>
<i>Leefloon</i>	<i>24</i>
<i>Inkomensgarantie voor ouderen</i>	<i>26</i>
<i>Tegemoetkomingen aan een persoon met een handicap.....</i>	<i>27</i>
Inkomstenbelasting	28
<i>Belastingvoordeel kinderen ten laste</i>	<i>28</i>
Dienst voor Alimentatievorderingen	29
Werkgelegenheidsmaatregelen	30
<i>Werkhervattingspremie voor eenoudergezinnen afgeschaft</i>	<i>30</i>
Woningdelen	31

Het aantal alleenstaande ouders neemt toe in België

	moeders met kinderen	vaders met kinderen	familiekernen	kinderen
1991			2.740.490	3.195.106
1 kind	193.464	56.651		
2 kinderen	79.222	19.163		
3 of meer kinderen	29.730	6.149		
totaal	302.416	81.963		
2008			2.800.983	3.185.620
1 kind	282.011	129.966		
2 kinderen	138.427	62.924		
3 of meer kinderen	56.460	17.511		
totaal	476.898	210.401		

Bron: op basis van

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/structuur/huishoudens/jaar_gewest_kinderen/

Bovenstaande cijfers van de FOD Economie op basis van de volkstelling 1991 en het Rijksregister tonen dat het aandeel alleenstaande moeders toeneemt toe van 11,03% in 1991 tot 17,02 % in 2008 en het aandeel alleenstaande vaders van 2,99 % in 1991 tot 7,51 % in 2008.

De gezinsgrootte bij alleenstaande moeders en vaders neemt toe, in tegenstelling tot de andere gezinsvormen.

Percentage alleenstaande ouders en moeders per Gewest in 2009¹

	België	Vlaanderen	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Wallonië
Alleenstaande ouders	24,9	20,5	33	30
Alleenstaande moeders	82,5	80,5	86,6	83,5

De ene alleenstaande ouder is de andere niet

Definities en typologieën

Dataverzameling is gebaseerd op verschillende definities en typologieën van eenoudergezinnen. KSZ²-data over huishoudens bijvoorbeeld gebruiken de LIPRO-typologie met de alleenstaande ouder als een van de huishoudenvormen: “een alleenstaande ouder is een man of vrouw die aan het hoofd staat van een huishouden en die niet samenwoont met

¹ Koning Boudewijnstichting. Een structurele aanpak van de verarming van eenoudergezinnen in België, juni 2014, p. 39.

² Kruispuntbank Sociale Zekerheid

een partner, maar wel samenwoont met een of meer (eigen of stief-) kinderen.” Deze definitie houdt geen rekening met de leeftijd, burgerlijke staat en mogelijke inkomens van de kinderen.

In navolging van de LIPRO-typologie is de alleenstaande ouder in het Datawarehouse Arbeidsmarkt als volgt gedefinieerd:

- een persoon van vijftien jaar of ouder, die de referentiepersoon is van het huishouden waarin hij of zij woont; *De referentiepersoon van het huishouden wordt als dusdanig geregistreerd in het Rijksregister. In principe is de referentiepersoon de belangrijkste kostwinner van het huishouden;*
- er is geen echtgenoot van deze referentiepersoon in het huishouden aanwezig;
- er is ook geen potentiële partner in het huishouden aanwezig. *Een potentiële partner is een persoon die voldoet aan volgende voorwaarden: achttien jaar of ouder, van het andere geslacht dan de referentiepersoon, geen familie van de referentiepersoon;*
- er zijn een of meerdere kinderen of stiefkinderen van de referentiepersoon in het huishouden aanwezig en/of een of meerdere niet-verwante personen jonger dan achttien jaar.

Eenvoudig geformuleerd is een alleenstaande ouder een persoon die samenwoont met haar of zijn kind(eren) maar zonder partner, en die bovendien aan het hoofd staat van dit gezin. Een tienermoeder die nog inwoont bij haar ouders, wordt dus in het Datawarehouse Arbeidsmarkt niet als een eenoudergezin beschouwd. De definitie van eenoudergezin kan verder verfijnd worden. Indien men een zuiver beeld wil schetsen van de sociaal-economische positie van de alleenstaande ouders, is het wenselijk enkel de eenoudergezinnen te beschouwen met afhankelijke kinderen, of met andere woorden, met kinderen die geen eigen inkomen verwerven.³

Het advies nr. 125 van 9 oktober van het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen met betrekking tot eenoudergezinnen⁴ vermeldt dat er in de literatuur meerdere definities te vinden zijn die zich situeren in/binnen de zogenaamde begrensde en ruime definities. Het advies geeft ook een overzicht van de typologieën die door de administraties/enquêtes van de overheid worden toegepast, zoals het Bevolkingsportaal/Huishoudens van de FOD Economie, de LIPRO-typologie (Steunpunt WAV, Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale bescherming, SILC (Survey on Income and Living Conditions), EAK (Enquête naar de Arbeidskrachten),...

Het advies besluit dat de verschillende definities en typologieën laten zien dat er geen eenvormigheid bestaat en stelt de vraag wat we uiteindelijk weten over de sociaal-economische positie van volgende feitelijke eenoudergezinnen (beperkte en ruime invulling)?

- moeder met kind(eren) en overleden vader
- moeder met kind(eren) en overleden meemoeder
- moeder met kind(eren) zonder gekende vader
- moeder met kind(eren) en gekende vader die geen alimentatie betaalt

³ Bron: http://www.steunpuntwse.be/system/files/wav-eindrapport_1.pdf, p. 17

⁴ <http://www.raadvandegelijkekansen.be/media/products/15/706/125NdlEenoudergezinnen.pdf>

- moeder met kind(eren) en gekende vader die alimentatie betaalt
- moeder met kind(eren) en meemoeder die al dan niet alimentatie betaalt
- moeder met kind(eren) en partner die niet de vader van de kinderen is maar participeert in de kosten van het huishouden maar niet in de kosten van de opvoeding, de vader betaalt alimentatie
- moeder met kind(eren) en partner die niet de vader van de kinderen is maar participeert in de kosten van het huishouden maar niet in de kosten van de opvoeding, de vader betaalt geen alimentatie
- moeder met kind(eren) en partner die niet de vader van de kinderen is maar participeert in de kosten van het huishouden en de opvoeding
- vader met kind(eren) en overleden moeder
- vader met kind(eren) en overleden meevader
- vader met kind(eren) en moeder die wel of geen alimentatie betaalt
- vader met kind(eren) en partner die al dan niet deelneemt in de kosten van de huishouden en/of de opvoeding
- co-ouderschap met (on)gelijke verdeling
- ...

De maatregelen voor eenoudergezinnen als homogene groep kunnen volgens de Raad twee soorten gevolgen hebben:

- Men komt terecht in een systeem van verstrenging van het onderzoek naar de behoeften en de middelen en een inmenging in het privé-leven van de betrokken personen. Een doeltreffende positiebepaling van de 'echte' en 'kwetsbare' eenoudergezinnen zou bijdragen tot hun stigmatisering als zodanig en hen bestendigen in hun eenouderschap.
- De identieke behandeling van eenoudergezinnen die zich in verschillende situaties bevinden. Kunnen we bijvoorbeeld een alleenstaande ouder die een degelijke alimentatie voor haar/zijn kinderen ontvangt of een alleenstaande ouder die geen of nauwelijks alimentatie ontvangt of ouders die voor een volledig co-ouderschap kiezen als eenzelfde situatie beschouwen?

De Raad stelt vast dat de eenoudergezinnen een zeer heterogeen geheel vormen. Er kan immers een onderscheid gemaakt worden in functie van drie karakteristieken die verschillende concrete situaties bepalen:

- De burgerlijke staat voorafgaand aan het eenouderschap: weduwschap, echtscheiding en bewust alleenstaand ouderschap veroorzaken totaal verschillende situaties. Weduwschap zorgde al meteen voor een overlevingspensioen.⁵ Bij echtscheiding kan de alleenstaande ouder voor de kinderen en eventueel voor zichzelf alimentatie ontvangen). De kinderen hebben ook recht op gewone kinderbijslag, die in sommige omstandigheden verhoogd kan zijn. Het bewust alleenstaand ouderschap geeft geen recht op alimentatie (aangezien de

⁵ Sinds de [Wet van 5 mei 2014 tot wijziging van het rustpensioen en het overlevingspensioen en tot invoering van de overgangsuitkering in de pensioenregeling voor werknemers en houdende geleidelijke opheffing van de verschillen in behandeling die berusten op het onderscheid tussen werklieden en bedienden inzake aanvullende pensioenen](#) wordt ook rekening gehouden met de duur van de wettelijke samenwoning om te bepalen of er voldaan is aan de voorwaarde van één jaar huwelijk.

kinderen niet erkend zijn of bij de moeder verwekt zijn via een anonieme donor); gewone kinderbijslag, in sommige omstandigheden verhoogd.

- De ouderschapsverbanden: dit gaat bijvoorbeeld over het feit dat de kinderen nog maar een ouder heeft door het overlijden van de andere; de er een onbekende vader is of een bekende vader,... en de gevolgen voor hun sociaal-economische positie.
- Het « geslacht » van het eenouderschap.

Het eenouderschap kan van korte, van langere duur of zelfs levenslang zijn. Het overkomt ouders van alle leeftijden ongeveer even vaak. De meest voorkomende oorzaak is echtscheiding. Van belang is het kritieke moment waarop een ouder alleen komt te staan en de sociaal kwetsbare periode die erop volgt. Deze ouders moeten een evenwicht vinden tussen een beroepsleven (of werk zoeken), tijd voor de kinderen en tijd voor zichzelf. Veel alleenstaande moeders glijden naar een situatie van isolement en kunnen moeilijk terugvallen op een netwerk van familie, vrienden, burens.

Eenoudergezinnen kunnen genieten van bepaalde sociale voordelen en tegemoetkomingen, onder andere in de sociale bescherming en de fiscaliteit. Toch blijkt dit pakket maatregelen niet voldoende doelmatig te zijn. De diverse maatregelen zijn gebaseerd op verschillende invullingen van het begrip eenoudergezin/alleenstaande ouder, op verschillende voorwaarden, enz. Er is een kloof tussen de 'officiële' statuten van de eenoudergezinnen/alleenstaande ouders en de 'reële' situaties. De multifactoriële problemen worden niet structureel en systematisch behandeld.

Wij vragen om te vertrekken van één door de federale bevoegdheden aanvaarde definitie van eenoudergezin/alleenstaande ouder op basis waarvan data verzameld kunnen worden en beleidsmaatregelen kunnen genomen worden die onrechtvaardige behandelingen uitsluiten. De beleidsmaatregelen moeten multilevel en transversaal⁶ ingevuld worden.

Armoederisico

Alleenstaande ouders lopen een hoger risico op bestaansonzekerheid dan tweeoudergezinnen.⁷ Dit is voornamelijk te wijten aan een cumulatie van risicofactoren op de arbeidsmarkt, met name het opleidingsniveau en gender. De meeste alleenstaande ouders zijn vrouwen (8 op 10) en ze hebben gemiddeld een lager opleidingsniveau dan de bevolking op beroepsactieve leeftijd (31% bij alleenstaande ouders en 27% bij de bevolking).

⁶ In het onderzoek van Flora 'Maatschappelijke praktijken en leefwereld van eenoudergezinnen van cultureel diverse origine in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest' (september 2011) bijvoorbeeld, wordt een multilevel en transversale benadering uitgewerkt. Binnen een kader voor beleidsaanbevelingen worden op de horizontale as (mogelijke) oplossingen op vier niveaus (verbeteren van bestaande dienstverlening/referentiekader; empowerment, kennis van en toegang tot dienstverlening; ondersteunen van aanvullende functies binnen collectiviteiten; co-constructie van/transitie naar alternatief referentiekader) naast elkaar geplaatst. De tweede parameter, op de verticale as in de tabel is de transversale benadering waarbij beleidsdomeinen aan bod komen (huisvesting aangepast aan budget, gezinsgrootte, levensfase en/of migratie geschiedenis, handicap,...; kinderopvang aangepast aan AOVO (alleenstaande ouders van vreemde origine); sociaal kapitaal en persoonlijk welzijn; familiale rollen en opvoeding; voorzien in materiële noden, opleiding en tewerkstelling.

⁷ Koning Boudewijnstichting. Een structurele aanpak van de verarming van eenoudergezinnen in België, juni 2014

Werk en gezin zijn voor hen moeilijker te combineren dan voor tweeoudergezinnen. Bovendien moeten ze rondkomen met één enkel inkomen in een samenleving waar tweeverdienersgezinnen de norm zijn. Alleenstaande ouders met een laag loon met één tot drie kinderen blijven vaak onder de referentiebudgetten die nodig zijn om menswaardig te leven.

Het inkomen van vele alleenstaande ouders met een werkloosheidsuitkering valt vaak onder de armoedegrens en onder de referentiebudgetten. Zelfs de combinatie met kinderbijslag en verhoogde uitkeringen gekoppeld aan vervangingsinkomens beschermen onvoldoende. Werkloze alleenstaande ouders worden veel sterker dan andere gezinssituaties geconfronteerd met een werkloosheidsval. Het aanvaarden van een baan betekent zeker voor de lager opgeleiden geen financiële meeropbrengst. Integendeel, er is zelfs sprake van een inkomensverlies door de kinderopvang- en vervoerskosten.

De armoedenormen/grenzen worden berekend op basis van twee lonen per gezin. De gemiddelde en de minimumlonen zijn in de afgelopen vier decennia niet meer gestegen conform de algemene welvaart. Dit is niet bevorderlijk voor de financiële situatie van alleenstaande ouders.

België heeft nochtans heel wat maatregelen genomen, vooral verhoogde uitkeringen in de sociale bescherming. De situatie van alleenstaande ouders verbetert daardoor voor een stuk maar toch zien we dat het de verarming niet tegenhoudt.

Alleenstaande ouders kampen niet alleen met financiële problemen. Ze rapporteren ook vereenzaming, moeilijkheden met tijdsbeheer, de combinatie van werk en gezin, gezondheid, wonen, ouderschapsondersteuning,...

Toegang tot de arbeidsmarkt/arbeidsmarktpositie

	Loon- trekkend	Zelf- standig	Werk- zoekend	Inactief zonder leefloon of financiële hulp	Leefloon of financiële hulp	Ander *	Totaal
Alleenstaande ouders							
Vlaanderen	21.294 37,5%	3.301 5,8%	10.196 18,0%	8.084 14,2%	5.365 9,5%	8.522 15,0%	56.762 100,0%
Brussel	75.196 41,0%	9.369 5,1%	29.565 16,1%	39.837 21,7%	8.108 4,4%	21.289 11,6%	183.364
Wallonië	108.997 51,6%	15.107 7,1%	13.747 6,5%	50.720 24,0%	4.634 2,2%	18.188 8,6%	211.393
Tweeoudergezin							
Vlaanderen	102.783 44,7%	26.314 11,4%	20.315 8,8%	13.988 6,1%	3.151 1,4%	63.553 27,6%	230.104
Brussel	503.849 58,8%	90.332 10,5%	46.998 5,5%	62.438 7,3%	3.653 0,4%	150.026 17,5%	857.296
Wallonië	1.066.479 65,0%	206.175 12,6%	43.695 2,7%	113.766 6,9%	3.288 0,2%	208.307 12,7%	1.641.710

*Meewerkende partners van zelfstandigen, vrouwen en mannen in koppilverband en die enkel huishoudelijk werk doen

De verdeling van de sociaaleconomische positie bij alleenstaande ouders en tweeoudergezinnen⁸ in 2009 toont dat tweederde van de werkende alleenstaande ouders loontrekkend is. De percentages bij de beroepsactieve alleenstaande ouders liggen beduidend lager dan bij de werkende tweeoudergezinnen en aanzienlijk hoger bij de niet-beroepsactieve alleenstaande ouders. De tewerkstellingsgraad bij alleenstaande moeders tussen 25 en 49 jaar met kinderen jonger dan drie jaar is vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) erg laag. In de drie gewesten daalt de tewerkstellingsgraad bij alleenstaande moeders én moeders in tweeoudergezinnen naarmate ze meer kinderen hebben. Bij vaders is dat niet het geval. De tewerkstellingsgraad bij alleenstaande moeders met twee of meer kinderen bijvoorbeeld, bedraagt in Vlaanderen 60,1%, in BHG 35,5% en in Wallonië 42,1%.

Alleenstaande moeders werken minder vaak deeltijds dan moeders in tweeoudergezinnen. Dat ligt voor de hand omdat een inkomen uit deeltijds werk veel te laag is. Zelfs de tijdelijke overschakeling van voltijds naar deeltijds werk in het kader van tijdskrediet of thematische verlopen en de daarmee gepaard gaande premies, biedt weinig soelaas voor alleenstaande ouders.

Het regeerakkoord van 9 oktober 2014 kondigt aan dat de *IGU-toeslag (inkomensgarantie-uitkering voor deeltijds werkenden)* opnieuw berekend wordt zoals voor 2008. Na 2 jaar deeltijds werken met IGU-toeslag, wordt deze toeslag met 50% verminderd. In 2013 waren er 40.536 vrouwelijke en 11.048 mannelijke deeltijdse werknemers met behoud van rechten en UGU-toeslag. In de praktijk zijn dit de deeltijds werkenden met gezinslast; lees alleenstaande moeders. Zij zullen na twee jaar nog maar de helft van die toeslag krijgen.

De inkomsten van alleenstaande moeders, niet die van alleenstaande vaders, liggen heel wat lager dan die van tweeoudergezinnen. Twee maal zoveel alleenstaande moeders leven onder de armoededrempel dan andere gezinnen.

De arbeidsmarktparticipatie van alleenstaande ouders hangt ook sterk af van de leeftijd van de kinderen. Hoe jonger de kinderen zijn (onder drie jaar), hoe groter de kans dat de alleenstaande moeder geen werk heeft.

Bij hun zoektocht naar werk ondervinden alleenstaande moeders in het kader van het activeringsbeleid heel wat moeilijkheden bij de controles door de RVR en bij de druk die wordt uitgeoefend door de VDAB, Actiris en ... en de OCMW's. Deze instanties houden niet altijd rekening met de werkelijke gezinssituatie. Sancties/schorsingen verergeren hun preciaire situatie.

Daarom vragen wij:

- De loopbaantrajecten van alleenstaande moeders beter te beschermen en te ondersteunen: toegang tot kwalificerende opleidingen in combinatie met kinderopvang, geïntegreerde werk- en welzijnstrajecten, werkhervatting,...

⁸ Armoede in België, Jaarboek 2014, p. 98-99

- Een aanbod van volwaardige, kwaliteitsvolle en werkbare jobs binnen 'normale' werkuren en met een flexibele werktijdenregeling.
- Activeringsmaatregelen zouden moeten rekening houden met de situatie van de alleenstaande werkloze ouder (beschikbaarheid kinderopvang,...).
- Het behoud van het huidige bedrag van de inkomensgarantie-uitkering voor deeltijds werkenden met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering.
- Voldoende, betaalbare, kwaliteitsvolle en gemakkelijk bereikbare kinderopvang.
- Een engagement van werkgevers om de niveaureviste van het Nederlands aan te passen aan de competenties en de functies, zowel bij lager als bij hogergeschoolden.

Gezondheid

Geestelijke gezondheid

De groep van alleenstaande ouders en vooral van alleenstaande moeders heeft een verhoogde kans op depressieve symptomen. Het psychofarmacagebruik (antidepressiva, slaap- en kalmeringsmiddelen) is bij vrouwen veel hoger dan bij mannen. In het Vlaamse Gewest is het percentage vrouwen dat een psycholoog of psychotherapeut raadpleegde in 2008 1,7 keer groter dan het percentage mannen; bij psychofarmacagebruik is het percentage vrouwen 2,2 keer groter. Onderzoek wijst op een gelijkaardige mentale gezondheid bij koppels maar gescheiden en verweduwdde personen hebben gemiddeld gezien een slechtere mentale gezondheid dan gehuwden. De groep alleenstaande moeders blijkt uit onderzoeken een slechtere algemene en psychische gezondheid te vertonen dan de algemene bevolking. De dubbele verantwoordelijkheid van alleenstaande ouders (moeders) om in inkomen en zorg te voorzien, zet hen onder extreme druk met een verhoogd gevoel van machteloosheid als gevolg. Alleenstaande ouders (moeders) kunnen bovendien niet terugvallen op een vertrouwenspersoon binnen het gezin, die hen sociale en emotionele steun kan bieden. Onderzoek wijst dan ook uit dat alleenstaande moeders in het bijzonder vaker gebruik maken van professionele hulpverlening. Alleenstaande moeders consumeren gemiddeld ook veel vaker psychofarmaca dan gehuwde moeders en gescheiden moeders met een nieuwe partner. Het gebruik van psychofarmaca van alleenstaande vaders verschilt niet veel van vaders in koppelverband.

Steeds meer onderzoek wijst op een toename van psychische problemen bij kinderen en jongeren. Jongens in intacte gezinnen hebben veruit de laagste prevalentie (0,6%), meisjes in niet-intacte gezinnen de hoogste (10,3%).⁹

Fysieke aandoeningen

Onderzoek naar de gezondheidstoestand van alleenstaande moeders op basis van gegevens van de Belgische Gezondheidsenquêtes (1997 en 2001)¹⁰ toonde al aan dat alleenstaande

⁹ Er was wel een oververtegenwoordiging van niet-intacte gezinnen in de steekproef (Gezondheidsenquête 2008).

moeders in vergelijking met moeders in tweeoudergezinnen er slechter aan toe zijn wat betreft volgende aandoeningen: diarree met koorts, maagzweer of zweer dunne darm, ernstige darmstoornissen, bronchitis met koorts, chronische bronchitis, allergie, migraine, duizeligheid met vallen, chronische vermoeidheid, osteoporose, artritis, andere vormen van reuma, ernstige nierziekte, chronische blaasontsteking, hoge bloeddruk, ernstige huidaandoening, diabetes, kwaadaardige aandoening of kanker.

Uitstel van zorg

Er zijn steeds meer mensen die het bezoek aan de huisarts en aan de specialist uitstellen omwille van financiële redenen.¹¹ Leeftijd, geslacht, inkomensniveau, gezondheidstoestand van de betrokkene, de sociaaleconomische situatie van het gezin en woonplaats spelen hierbij een belangrijke rol. Vrouwen verklaren vaker zorg uit te stellen: 21% tegenover 10% bij de mannen. Ruim één gezin op zeven moet zorg omwille van financiële redenen uitstellen en ruim zes op tien gezinnen neemt andere beslissingen en moet het zuiniger aan doen.

44% van de alleenstaande ouders stelt de noodzakelijke zorg uit.¹²

Verhoogde tegemoetkomingen, bijvoorbeeld inzake het remgeld worden automatisch toegekend aan leefloners en aan ouderen die recht hebben op de IGO. Alleenstaande ouders moeten zelf een aanvraagprocedure opstarten bij een ziekenfonds met een onderzoek naar hun inkomen. Hier is er sprake van het niet opnemen van rechten.

De ziekenfondsen moeten alleenstaande ouders op de hoogte brengen van het feit dat zij mogelijk recht hebben op verhoogde tegemoetkomingen. Een automatische toekenning van de rechten zou de zorgtoegang van bestaansonzekere alleenstaande ouders nog sterker kunnen verbeteren.

Momenteel zijn er niet genoeg wijkgezondheidscentra. Bij de bestaande zijn er zelfs wachtlijsten.

De Vrouwenraad vraagt de promotie en de uitbreiding van het systeem van forfaitaire wijkgezondheidscentra.

¹⁰ Onderzoek naar de gezondheidstoestand van alleenstaande moeders op basis van de gegevens van de Belgische Gezondheidsenquêtes van 1997 en 2001 door Hedwige Peemans-Poullet, Université des Femmes, Brussel, 2006.

¹¹ S. Demarest en H. Mimildis, *De bepalende factoren voor de toegang tot gezondheidszorg in België – Een studie van de zorgbehoeften waaraan niet wordt voldaan om financiële redenen op basis van de Belgische gezondheidsenquête*, Brussel, Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, 2012, p. 123

¹² Koning Boudewijnstichting. Een structurele aanpak van de verarming van eenoudergezinnen in België, juni 2014, p. 38.

Sociale bescherming

We merken op dat er binnen de sociale zekerheidssectoren specifieke maatregelen worden genomen voor alleenstaande ouders en maatregelen voor personen met gezinslast, waartoe ook alleenstaande ouders behoren.

Geel: specifieke maatregelen voor eenoudergezinnen

Blauw: maatregelen voor een persoon met gezinslast (waartoe ook eenoudergezinnen behoren), voor wezen met of zonder ouder, voor weduwen/weduwnaars die eventueel kinderen te laste hebben.

Gezinsbijslagen

In het kader van de zesde staatshervorming worden de kinderbijslagen naar de gewesten overgeheveld.

De federale versie van de kinderbijslagen ziet er momenteel nog als volgt uit:

Werknemers

Basiskinderbijslag

Kinderbijslag voor wezen (art. 50bis, KBW)

Toeslagen

Deze toeslagen omvatten:

- maandelijks leeftijdsbijslag
- jaarlijkse bijslag of schoolpremie (betaling in augustus)
- toeslag voor kinderen met een handicap, jonger dan 21 jaar
- toeslag voor langdurig werklozen en gepensioneerden
- toeslag voor langdurig zieken en arbeidsongeschikten
- **toeslag voor eenoudergezinnen**¹³

Het supplement wordt toegekend als de beroeps- of vervangingsinkomsten van het eenoudergezin dat de gewone bijslag geniet een grensbedrag niet overschrijdt.

Als de ouder die het kind opvoedt ook in aanmerking komt voor de eenoudertoeslag, verschilt enkel het bedrag voor het derde en volgende kind bij:

- **langdurig werklozen en gepensioneerden**

¹³ Je vormt een eenoudergezin als je alleen woont met één of meerdere kinderen. Die kinderen kunnen ook stiefkinderen, pleegkinderen, kleinkinderen, neven of nichten zijn. Je vormt ook een eenoudergezin als je samenwoont met je kind(eren) en met een familielid zoals je vader, je zus of je tante. Als eenoudergezin heb je naast de basiskinderbijslag recht op een bijkomende toeslag, de toeslag voor eenoudergezinnen. Je totale inkomsten mogen echter niet hoger liggen dan 2.309,58 EUR bruto per maand. Bron: <http://vlaanderen.famifed.be/nl/gezinnen/kinderbijslagen-en-toeslagen/toeslag-voor-eenoudergezinnen> oktober 2014.

- langdurig zieken en arbeidsongeschikten

Zelfstandigen

Sinds 1 juli 2014 zijn er geen verschillende regels meer voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren. Er is nu een algemeen gezinsbijslagstelsel. Zelfstandigen krijgen dus dezelfde gezinsbijslag als werknemers en ambtenaren.

Voordien waren er verhoogde uitkeringen voor eenoudergezinnen. In onderstaande tabel toont de situatie in 2013 voor de gewone kinderbijslag.

	maandelijks basisbedrag	6 tot -12	12 tot -18	+ 18
1ste kind				
niet-gepensioneerde rechthebbende	84,43	115,79	132,35	137,32
niet-gepensioneerde rechthebbende éénoudergezin	130,39	161,75	178,31	183,28
gepensioneerde rechthebbende	111,33	142,69	159,25	172,26
2de kind				
niet-gepensioneerde rechthebbende	167,05	198,41	214,97	227,98
niet-gepensioneerde rechthebbende éénoudergezin	195,54	226,90	243,46	256,47
gepensioneerde rechthebbende	195,54	226,90	243,46	256,47
3de kind en volgende kinderen				
niet-gepensioneerde rechthebbende	249,41	280,77	297,33	301,34
gepensioneerde rechthebbende	251,64	285,77	302,33	315,34
éénoudergezin	272,38	303,74	320,30	333,31

Bron: website RSVZ 2013

Er waren ook verhogingen voor eenoudergezinnen bij:

- Kinderbijslag voor gehandicapte kinderen jonger dan 21
- Kinderbijslag invalide of actieve mindervalide zelfstandigen
- Kinderen van volledig uitkeringsgerechtigde werklozen die een zelfstandige activiteit beginnen

Beroepsinkomens/vervangingsinkomens

- Inkomensgrens waarboven het betrokken rechtgevend kind niet langer recht geeft op kinderbijslag

	Inkomen werknemer bruto	Inkomen zelfstandige netto
Maandelijks grensbedrag		

Betrokken rechtgeevenden:

- jongeren met leerovereenkomst
- kinderen die niet langer onderworpen zijn aan de leerplicht en een secundair onderwijs met beperkt leerplan volgen en die daarnaast een winstgevende activiteit uitoefenen of een sociale uitkering ontvangen
- studenten die bezoldigd stage lopen om een wettelijk diploma, getuigschrift of brevet te behalen
- kinderen die niet meer onderworpen zijn aan de leerplicht en ingeschreven zijn als werkzoekende

- Inkomensgrens waarboven geen recht meer bestaat op de verhoogde bijslag

Betrokken rechtgeevenden:

- kinderen waarvan de rechthebbende gepensioneerd is
- kinderen waarvan de rechthebbende arbeidsongeschikt is

Rechthebbende of bijslagtrekkende woont alleen met het kind:

	Inkomen werknemer bruto	Inkomen zelfstandige netto
Maandelijks grensbedrag	2.060,91	1.648,73

Rechthebbende en zijn echtgenoot of zijn partner wonen samen met het kind:

	Inkomen werknemer bruto	Inkomen zelfstandige netto
Maandelijks grensbedrag	2.131,19	1.704,95

Wezenbijslag

Per weeskind: 346,82 euro per maand.

Het weeskind waarvan de overlevende ouder hertrouwd is of een huishouden heeft gevormd, geniet de gewone kinderbijslag.

Voor aanbevelingen over de gezinsbijslagen verwijzen we naar de Vrouwenraadbeleidsaanbevelingen 'Alleenstaande moeders, gender en armoede. Vlaanderen 2014'.

Terugbetaling van ziektekosten

De rechten in de ziektekostenverzekering zijn gelijk voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren.

Rechthebbenden op de verhoogde (verzekerings) tegemoetkoming (RVV)¹⁴

Personen die van een sociale uitkering genieten hebben automatisch recht op de verhoogde tegemoetkoming.

Het gaat om volgende uitkeringen:

- het leefloon van het OCMW (dat je gedurende 3 maanden moet genieten)
- de inkomensgarantie voor ouderen
- de toelage voor personen met een handicap, toegekend door de Federale overheidsdienst (FOD) sociale zekerheid.

Dat is ook het geval:

- voor een kind met een erkende handicap van minstens 66%
- voor de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's)
- voor de wezen die vader en moeder verloren hebben.

Personen die niet van een sociale uitkering genieten kunnen een aanvraag bij het ziekenfonds indienen.

Er zijn 2 mogelijke gevallen:

De persoon bevindt zich in een van de volgende situaties of is:

- weduwnaar/weduwe, invalide, gepensioneerde, wees
- erkend als persoon met een handicap
- al minstens 1 jaar volledig werkloos of arbeidsongeschikt
- **eenoudergezin**

In dat geval zal het ziekenfonds vragen een verklaring met betrekking tot het huidig gezinsinkomen in te vullen. Dat moet onder een [jaarlijks grensbedrag](#) liggen dat op basis van het aantal personen in het gezin is vastgelegd.

Het ziekenfonds zal ook bewijsdocumenten met betrekking tot dat inkomen vragen en meer bepaald uw laatste aanslagbiljet.

De persoon bevindt zich niet in een van die situaties: het ziekenfonds zal bijkomend vragen een verklaring in te vullen met betrekking tot het inkomen van het gezin tijdens het vorige jaar. Dat moet beneden een jaarlijks grensbedrag liggen dat op basis van het aantal personen in het gezin is vastgelegd.

Het ziekenfonds zal ook bewijsdocumenten met betrekking tot dat inkomen vragen en meer bepaald het laatste aanslagbiljet.

Op basis daarvan zal het ziekenfonds nagaan of de voorwaarden van de verhoogde tegemoetkoming vervuld zijn. Daarna volgt een onderzoek van het inkomen dat u hebt aangegeven, volgens een procedure die 'systematische controle' wordt genoemd.

Omnio-statuu

Het OMNIO-statuu geeft sinds 1 juli 2007 recht op betere vergoeding van medische kosten voor gezinnen met een laag inkomen. De persoonlijke bijdrage (remgeld) die je voor die

¹⁴ http://www.riziv.fgov.be/citizen/nl/medical-cost/SANTH_4_4.htm

prestaties betaalt, is dan merkkelijk lager. Het statuut geeft recht op dezelfde terugbetalingen als voor de rechthebbenden op de verhoogde (verzekerings)tegemoetkoming (RVV).

Maximumfactuur¹⁵

De MAF biedt elk gezin de garantie dat het niet meer moet uitgeven aan kosten voor geneeskundige verzorging dan een bepaald maximumbedrag (plafond). Als je medische kosten in de loop van het jaar dat maximumbedrag bereiken, krijg je de overige medische kosten volledig terugbetaald.

De *inkomens MAF* is de **maximumfactuur in functie van het gezinsinkomen**. Het remgeld boven een bepaald plafond wordt volledig terugbetaald. Dat plafond hangt af van het netto belastbaar gezinsinkomen: hoe hoger het inkomen, hoe hoger het plafond. Dit plafond wordt, vanaf 1 januari 2009, verminderd met 100 EUR voor het gezin wanneer één gezinslid de 2 voorafgaande kalenderjaren individueel telkens 450 EUR remgeld heeft gedragen.

Binnen het gezin kunnen personen die **recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming**, hun partner en de personen ten laste genieten van een aanvullend **recht op de sociale MAF**. Voor dat deel van het gezin is het plafond in principe 450 EUR. Het plafond bedraagt, vanaf 1 januari 2009, 350 EUR wanneer één gezinslid van dat deel van het gezin de 2 voorafgaande kalenderjaren individueel telkens 450 EUR remgeld heeft gedragen.

Voor kinderen jonger dan 19 jaar is er een extra bescherming. Het maximumbedrag is in principe altijd 650 EUR, ongeacht het gezinsinkomen. Het gaat hier om een individueel recht. Wanneer het kind in de 2 voorafgaande kalenderjaren individueel telkens 450 EUR remgeld heeft gedragen, wordt het maximumbedrag vanaf 1 januari 2009, op 550 EUR gebracht.

Vervangingsinkomens

Ziekte-uitkeringen

Krijg je wanneer je arbeidsongeschikt bent wegens ziekte of ongeval, ter vervanging van je loon of werkloosheidsuitkering.

De bedragen verschillen voor werknemers, zelfstandigen en die van de ambtenaren kennen een specifieke en complexe eigen opbouw en structuur.

Volgende uitkeringen zijn niet beïnvloed door de gezinsvorm:

- uitkeringen rond ouderschap: zwangerschaps- en bevallingrust, ouderschaps- en vaderschapsverlof en adoptieverlof
- forfaitaire tegemoetkomingen: voor hulp aan derden, voor begrafenis kosten.

Bedragen van de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen voor werknemers

Ziekte-uitkeringen arbeidsongeschiktheid

Krijg je wanneer je arbeidsongeschikt bent wegens ziekte of ongeval. Ze vervangt je loon of werkloosheidsuitkering.

¹⁵ http://www.riziv.fgov.be/citizen/nl/medical-cost/SANTH_4_3.htm

De bedragen verschillen voor werknemers, zelfstandigen en die van de ambtenaren kennen een specifieke en complexe eigen opbouw en structuur.

Volgende uitkeringen zijn niet beïnvloed door de gezinsvorm:

- uitkeringen rond ouderschap: zwangerschaps- en bevallingrust, ouderschaps- en vaderschapsverlof en adoptieverlof
- forfaitaire tegemoetkomingen: voor hulp aan derden, voor begrafeniskosten.

Bedragen van de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen voor werknemers¹⁶

Het bedrag van de ziekte-uitkering varieert in functie van:

- je loon of werkloosheidsuitkering
- de duur van je arbeidsongeschiktheid
- je gezinssituatie

Primaire ongeschiktheid

Als werknemer bedraagt je ziekte-uitkering tijdens het eerste jaar van je arbeidsongeschiktheid ([primaire ongeschiktheid](#)) 60% van je brutoloon.

Als werkloze kan je aanspraak maken op een ziekte-uitkering van 60% van het brutoloon dat als basis heeft gediend voor de berekening van je werkloosheidsuitkering. Tijdens de eerste zes maanden ontvang je wel een bedrag dat gelijk is aan dat van uw werkloosheidsuitkering.

Invaliditeit

Als werknemer bedraagt je ziekte-uitkering vanaf het tweede jaar van je arbeidsongeschiktheid (invaliditeit):

- 65% van uw brutoloon, als je een gerechtigde bent met personen ten laste;
- 55% van uw brutoloon, als je een alleenstaande bent;
- 40% van uw brutoloon, als je samenwonende bent.

Als werkloze wordt je ziekte-uitkering volgens dezelfde percentages berekend op het brutoloon dat als basis heeft gediend voor de berekening van uw werkloosheidsuitkering

Bedragen van de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen voor zelfstandigen¹⁷

Primaire ongeschiktheid, forfaitaire uitkeringen

- zelfstandige met gezinslast: 53,99 euro
- zelfstandige alleenstaande: 40,81
- samenwonende: 33,13

Invaliditeit

Zonder stopzetting bedrijf

- zelfstandige met gezinslast: 53,99 euro
- zelfstandige alleenstaande: 40,81

¹⁶ http://www.riziv.be/citizen/nl/allowances/PROTH_6_1_2.htm

¹⁷ <http://www.riziv.be/citizen/nl/allowances/amounts/last/allowances02.htm> ; bedragen vanaf 1 september 2013.

- samenwonende: 33,05

Met stopzetting bedrijf

- zelfstandige met gezinslast: 53,99 euro
- zelfstandige alleenstaande: 43,21
- samenwonende: 37,05

Uitkeringen bij arbeidsongevallen

De vergoedingen en terugbetalingen voor werknemers die een arbeidsongeval hebben gehad (of voor hun rechthebbenden) zijn divers. Het gaat om:

- Vergoedingen voor tijdelijke arbeidsongeschiktheid (TAO) of blijvende arbeidsongeschiktheid (BAO). Deze vergoedingen zijn een compensatie voor het verlies van loon of concurrentievermogen op de arbeidsmarkt;
- De terugbetaling van medische, chirurgische en farmaceutische kosten en ziekenhuiskosten volgens het RIZIV-tarief;
- Een tegemoetkoming in de verplaatsings- en bezoekkosten.

Uitkeringen die worden toegekend bij een arbeidsongeval¹⁸

- Basisloon: is het loon dat je tijdens het jaar voor het ongeval hebt verdiend in de functie waarin je op het ogenblik van het ongeval werkte:
- Vergoeding bij tijdelijke ongeschiktheid:
 - Volledige tijdelijke ongeschiktheid
 - Op de dag van het ongeval heb je recht op een vergoeding voor het loonverlies. Je ontvangt een loon voor de verloren uren als gevolg van het ongeval.
 - Vanaf de dag na het ongeval heb je recht op een dagvergoeding die als volgt wordt berekend: $\text{basisloon} \times 90\% / 365$.

Je ontvangt een dagvergoeding voor elke dag van arbeidsongeschiktheid, ook voor de weekends.

- Gedeeltelijke tijdelijke ongeschiktheid
- Vergoeding bij blijvende ongeschiktheid: je bent volledig blijvend ongeschikt (VBO) wanneer je alle kansen hebt verloren om door je werk een regelmatig inkomen te verwerven; je bent gedeeltelijk blijvend ongeschikt (GBO) wanneer je, ondanks je letsels, nog over een bepaald concurrentievermogen op de arbeidsmarkt beschikt. Je hebt recht op een jaarlijkse vergoeding die op basis van het basisloon en je graad van blijvende ongeschiktheid wordt berekend, volgens de formule: $\text{basisloon} \times \text{graad GBO}$.

18

https://www.socialsecurity.be/CMS/nl/citizen/displayThema/professional_life/PROTH_8/PROTH_8_4/PROTH_8_4.xml

- Vergoedingen bij een dodelijk arbeidsongeval: **je hebt recht op een rente nadat je partner is overleden als gevolg van een arbeidsongeval** als je aan een van de volgende voorwaarden voldoet:
 - je was gehuwd of je woonde wettelijk samen met het slachtoffer vóór het ongeval. Je was op het ogenblik van het overlijden niet uit de echt of van tafel en bed gescheiden.
 - Je bent gehuwd of wettelijk gaan samenwonen met het slachtoffer na het ongeval. Je was op het ogenblik van het overlijden niet uit de echt of van tafel en bed gescheiden. Daarnaast moet nog aan een van de volgende extra voorwaarden voldaan zijn:
 - je bent minstens één jaar voor het overlijden getrouwd
 - uit het huwelijk is een kind geboren
 - jijzelf of je echtgenoot ontvangt kinderbijslag voor een kind ten laste.
 - als je uit de echt of van tafel en bed gescheiden was, heb je recht op een rente als je onderhoudsgeld ontvangt.

De rente bedraagt 30 % van het basisloon. Als je onderhoudsgeld ontvangt, mag de rente niet hoger zijn dan dat onderhoudsgeld. In bepaalde gevallen kun je de rente met een rust- of overlevingspensioen samenvoegen. De rente wordt levenslang uitbetaald.

Kinderen:

- **Elke wees van vader of moeder heeft recht op 15 % van het basisloon. Voor de verschillende kinderen samen bedraagt de rente maximum 45 %.**
- Elke wees van vader en moeder heeft recht op 20 % van het basisloon. Voor de verschillende kinderen samen bedraagt de rente maximum 60 %.

De rente is tijdelijk. Kinderen ontvangen ze zolang ze recht hebben op kinderbijslag, en in elk geval minstens tot ze 18 jaar worden. Voor gehandicapte kinderen bestaan er bijzondere regels.

Terugbetaling van medische kosten bij een arbeidsongeval¹⁹

Farmaceutische kosten, verplegingskosten in een ziekenhuis worden volledig terugbetaald. Er is ook terugbetaling van kosten voor prothesen.

Werkloosheidsuitkeringen

Vanaf november 2012 zijn er belangrijke wijzigingen in het recht op uitkeringen in geval van volledige werkloosheid. De regels voor de geleidelijke vermindering van het uitkeringsbedrag

19

https://www.socialsecurity.be/CMS/nl/citizen/displayThema/professional_life/PROTH_8/PROTH_8_6/PROTH_8_6_1.xml

(“de degressiviteit”) werden uitgebreid en verscherpt, in functie van de werkloosheidsduur en het beroepsverleden als loontrekkende.

Maximum en minimumbedragen voor de verschillende gezinscategorieën : gezinshoofd (categorie A), alleenwonende (categorie N) en samenwonende (categorie B)

De onderstaande tabel vermeldde de maximum- en minimumbedragen in de verschillende fases en periodes: geel voor de **‘gezinshoofden’**, rood voor de alleenwonende en wit voor de samenwonenden.

NB De minima blijven voor de gezinshoofden en alleenwonende gelijk over de verschillende fases heen (= forfait bedrag). Voor de samenwonenden dalen ook de minimabedragen.

Maxima en forfait gezinshoofd / alleenwonende / samenwonende vanaf 1 november 2012 (€ bruto)									
1° periode = 12 maanden			vast	2° periode = 2 maanden/jaar beroepsverleden = maximum 34 maanden					3° periode forfait
3 m	3m	6m	2m	maximum 10 maanden	6 maanden	6 maanden	6 maanden	6 maanden	onbeperkt
11	12	13	2A	2B					
1541	1422	1326			21	22	23	24	3
				Max 1239 / 1110 / 826	1209 / 1072 / 758	1179 / 1033 / 689	1149 / 994 / 620	1120 / 955 / 552	1090 / 916 / 484 / 635
Minima (€ bruto) : gezinshoofd 1090 / alleenwonende 916 / samenwonende 1° periode, 2A en 2B : 687 en 21 : 646 22 : 605 23 : 565 24 : 524									

Degressiviteit voor de werknemer met gezinslast: het uitkeringsbedrag stemt overeen met een percentage van het bruto loon, begrensd tot de toepasselijke loongrens, dat als loonbasis geldt. De 65%-uitkering geldend in fase **11** is slechts toepasselijk indien men uitkeringen aanvraagt vanaf 2013. Vroeg men uitkeringen aan tussen 1 november en 31 december 2012, dan ontvangt u tijdens de fase **11** hetzelfde bedrag als tijdens fase **12**.

Zie ook: Vrouwenraadinfocfiche [Genderbril op drie decennia degressiviteit in de werkloosheid 2014](#)

Minimum- en maximum bedragen per dag

Werklozen zonder anciënniteitstoeslag

Samenwonende met gezinslast

	<i>Minimum per dag</i>	<i>Maximum per dag</i>	<i>Minimum per maand</i>	<i>Maximum per maand</i>
maand 1-3	43,65	61,66	1.134,90	1.603,16
maand 4-6	43,65	56,92	1.134,90	1.479,92
maand 7-12	43,65	53,05	1.134,90	1.379,30
maand 13-14	43,65	49,58	1.134,90	1.289,08
maand 15-24 (eventueel (1))	43,65	49,58	1.134,90	1.289,08
maand 25-30 (eventueel (1))	43,65	48,39	1.134,90	1.258,14
maand 31-36 (eventueel (1))	43,65	47,21	1.134,90	1.227,46
maand 37-42 (eventueel (1))	43,65	46,02	1.134,90	1.196,52
maand 43-48 (eventueel (1))	43,65	44,84	1.134,90	1.165,84
vanaf maand 49 (eventueel (2))	43,65	43,65	1.134,90	1.134,90

Bedragen geldig vanaf 01.09.2013

Alleenwonende

	<i>Minimum per dag</i>	<i>Maximum per dag</i>	<i>Minimum per maand</i>	<i>Maximum per maand</i>
maand 1-3	36,66	61,66	953,16	1.603,16
maand 4-6	36,66	56,92	953,16	1.479,92
maand 7-12	36,66	53,05	953,16	1.379,30
maand 13-14	36,66	44,46	953,16	1.155,96
maand 15-24 (eventueel (1))	36,66	44,46	953,16	1.155,96
maand 25-30 (eventueel (1))	36,66	42,90	953,16	1.115,40
maand 31-36 (eventueel (1))	36,66	41,34	953,16	1.074,84
maand 37-42 (eventueel (1))	36,66	39,78	953,16	1.034,28
maand 43-48 (eventueel (1))	36,66	38,22	953,16	993,72
vanaf maand 49 (eventueel (2))	36,66	36,66	953,16	953,16

Bedragen geldig vanaf 01.09.2013

Samenwonende

	<i>Minimum per dag</i>	<i>Maximum per dag</i>	<i>Minimum per maand</i>	<i>Maximum per maand</i>
maand 1-3	27,49	61,66	714,74	1.603,16
maand 4-6	27,49	56,92	714,74	1.479,92
maand 7-12	27,49	53,05	714,74	1.379,30
maand 13-14	27,49	33,05	714,74	859,30
maand 15-24 (eventueel (1))	27,49	33,05	714,74	859,30
maand 25-30 (eventueel (1))	25,87	30,31	672,62	788,06
maand 31-36 (eventueel (1) (3))	24,24	27,58	630,24	717,08
maand 37-42 (eventueel (1) (3))	22,62	24,84	588,12	645,84
maand 43-48 (eventueel (1) (3))	20,99	22,11	545,74	574,86
vanaf maand 49 (eventueel (2) (3))	19,37	19,37	503,62	503,62

Bedragen geldig vanaf 01.09.2013

(1) Afhankelijk van het aantal jaren beroepsverleden. 2 maanden bijkomend per jaar beroepsverleden. Onder bepaalde voorwaarden behoudt u bedrag van deze fase onbeperkt

(2) Het minimumbedrag dat steeds wordt toegekend na uitputting van het aantal maanden (1)

(3) Verhoogd tot (minstens) **25,43 EUR** als u en uw partner uitsluitend werkloosheidsuitkeringen ontvangen en het dagbedrag van de uitkering van de partner niet meer bedraagt dan **33,05 EUR**

Bron: http://www.rva.be/D_documentation/Barema_any/Tableaux/Werkloosheid_zonder_NL.htm

Werkloosheid - met anciënniteitstoelage

Samenwonende met gezinslast

	<i>Minimum per dag</i>	<i>Masimum per dag</i>	<i>Minimum per maand</i>	<i>Masimum per maand</i>
	45,75	54,25	1.189,50	1.410,50

Bedragen geldig vanaf 01.09.2013

Alleenwonende

	<i>Minimum per dag</i>	<i>Masimum per dag</i>	<i>Minimum per maand</i>	<i>Masimum per maand</i>
50-54 (2)	38,28	46,11	995,28	1.198,86
55-64	42,07	49,58	1.093,82	1.289,08

Bedragen geldig vanaf 01.09.2013

Samenwonende

	<i>Minimum per dag</i>	<i>Masimum per dag</i>	<i>Minimum per maand</i>	<i>Masimum per maand</i>
50-54 (2)	31,09	37,18	808,34	966,68
55-57	34,64	41,31	900,64	1.074,06
58-64	38,08	45,44	990,08	1.181,44

Bedragen geldig vanaf 01.09.2013

Bron: http://www.rva.be/D_documentation/Barema_any/Tableaux/Werkloosheid_met_NL.htm

Wettelijke pensioenen

Overlevingspensioen

Eenzijds houden de overlevingspensioenen vooral weduwen²⁰ uit de armoede maar tegelijkertijd werken ze ook als een inactiviteitsval voor weduwen op beroepsactieve leeftijd. Ongeveer drie vierde stopt met werken na het overlijden van hun echtgenoot. Dit komt door de cumulatieregels voor een overlevingspensioen en een inkomen uit arbeid. Weduwnaars zijn doorgaans voltijds tewerkgesteld waardoor ze hun inkomen uit arbeid niet met een overlevingspensioen combineren. Vrouwen zijn op het moment van het overlijden van hun echtgenoot vaak deeltijds aan het werk.

Het regeerakkoord van 2011 voorzag daarom een *hervorming van het overlevingspensioen* van de werknemers, de zelfstandigen en de ambtenaren. De wetten²¹ tot wijziging van de overlevingspensioenen in deze drie stelsels voerden volgende wijzigingen in:

²⁰ In 2011 ontvingen bij de werknemers 458.843 vrouwen en 16.008 een overlevingspensioen; bij de zelfstandigen: 117.526 vrouwen en 1.258 mannen. Bij de gerechtigden op een overlevingspensioen jonger dan 45 jaar: bij de werknemers: 4.023 vrouwen en 175 mannen en bij de zelfstandigen: 688 vrouwen en 21 mannen.

²¹ [Wet van 5 mei 2014 tot wijziging van het rustpensioen en het overlevingspensioen en tot invoering van de overgangsuitkering in de pensioenregeling voor werknemers en houdende geleidelijke opheffing van de verschillen in behandeling die berusten op het onderscheid tussen werklieden en bedienden inzake](#)

Het overlevingspensioen werd omgevormd naar twee regelingen/uitkeringen:

- Het overlevingspensioen (blijft cumuleerbaar met het eigen rustpensioen)
- De overgangsuitkering (op aanvraag)

Het leeftijdscriterium zal bepalen welke van de twee regelingen zal worden toegekend: de langstlevende echtgenoot die de vereiste leeftijd voor het overlevingspensioen niet bereikt heeft, zal een overgangsuitkering ontvangen.

Ook wordt de minimumleeftijd voor de toekenning van het overlevingspensioen geleidelijk opgetrokken met zes maanden per jaar: van 45 jaar²² (als de echtgenoot ten laatste op 31 december 2015 overlijdt) naar 50 jaar (als de echtgenoot ten vroegste op 1 januari 2025 overlijdt). Wanneer de langstlevende echtgenoot de vereiste leeftijd voor het overlevingspensioen niet bereikt heeft, zal deze dan de overgangsuitkering ontvangen wanneer ook de andere voorwaarden vervuld zijn (een minimumduur van één jaar huwelijk en er wordt ook rekening gehouden met de duur van de wettelijke samenwoning om te bepalen of er voldaan werd aan de voorwaarde van één jaar huwelijk; er zijn uitzonderingen op dat één jaar die nog dezelfde zijn als voor het huidige overlevingspensioen).

De duur van de overgangsuitkering is 24 maanden wanneer er een kind ten laste is of 12 maanden wanneer er geen kind ten laste is. De overgangsuitkering is combineerbaar met een loon of een andere uitkering. Na deze periode zal de begunstigde automatisch recht hebben op een werkloosheidsuitkering, zonder wachtperiode en met een aangewezen omkadering om werk te zoeken. Er zijn geen omkaderingsmaatregelen voorzien voor de begunstigde zelfstandigen.

Wanneer de langstlevende een overgangsuitkering ontvangt op het moment van het overlijden van de andere echtgenoot, kan zij/hij aanspraak maken op een overlevingspensioen op de wettelijke of op de vervroegde pensioenleeftijd (op voorwaarde dat zij/hij niet hertrouwd is wanneer het overlevingspensioen ingaat).

Personen die al een overlevingspensioen ontvangen op 31 december 2014, blijven het recht op het overlevingspensioen behouden (voor hen wordt de overgangsuitkering niet toegepast).

De overgangsuitkering wordt, zoals het overlevingspensioen, berekend op basis van de loopbaan en de lonen (werkelijke, fictieve en forfaitaire lonen) van de overledene.

Kortom: aan de berekening van het overlevingspensioen wordt niets gewijzigd, ook niet aan de leeftijd, enkel voor degenen die weduwe/weduwnaar worden vóór 65 jaar geldt de overgangsmaatregel.

[aanvullende pensioenen; Wet van 5 mei 2014 betreffende diverse aangelegenheden inzake de pensioenen van de overheidssector](#)

Meer info over de motivatie van de regering staat te lezen in de memorie van toelichting van het wetsontwerp: [Parlementair document 53-3399](#)

²² De langstlevende jonger dan 45 jaar kan nu nog onder bepaalde voorwaarden ook een overlevingspensioen bekomen. De voornaamste uitzondering is die voor de langstlevende die op dat ogenblik minstens één kind heeft. Deze uitzondering valt weg wanneer de nieuwe regeling in voege zal treden.

De activeringsmaatregel²³ (conform het regeerakkoord 2011) is een stap in de richting van individuele pensioenrechten maar de uitkering wordt nog altijd berekend als een afgeleid recht op basis van de inkomsten van de overleden echtgenoot, rekening houdend met een leeftijdscriterium.

Onderbrekingsuitkeringen combinatie beroeps- en gezinsleven

Tijdskrediet

Algemeen stelsel ongeacht de leeftijd van de werknemer

Voltijds tijdskrediet zonder of met motief (bedrijfsvoorheffing: 10,13%)

	Minder dan 5 jaar anciënniteit	5 jaar anciënniteit of meer bij de werkgever
brutobedrag	481,02	641,37
netto	432,30	576,40

1/2de tijdskrediet zonder of met motief

	Minder dan 5 jaar anciënniteit		5 jaar anciënniteit of meer bij de werkgever	
brutobedrag	240,51		320,68	
netto	Samenwonend (1)	Alleenwonend (2)	Samenwonend (1)	Alleenwonend (2)
	168,36 (3)	199,27	224,48 (3)	265,69

1/5de tijdskrediet zonder of met motief

	Samenwonend (1)	Alleenwonend (2)	
brutobedrag	158,38	204,39	
netto	102,95	132,86 (4)	169,34 (5)

Stelsel eindeloopbaan: vanaf 55 jaar (50 jaar indien uitzondering)

1/2de tijdskrediet

	Werknemer tussen 50 en 51 jaar				Werknemer 51 of ouder	
	Minder dan 5 jaar anciënniteit		5 jaar anciënniteit of meer			
bruto	240,51		320,68		479,06	
netto	Samenw (1)	Alleenw (2)	Samenw (1)	Alleenw (2)	Samenw (1)	Alleenw (2)
	156,34	199,27	208,45	265,69	311,39	396,91

1/5de tijdskrediet

	Werknemer tussen 50 en 51 jaar				Werknemer 51 jaar of ouder	
	Samenw (1)	Alleenw (2)		Alleenw (2)	Samenw (1)	Alleenw (2)
bruto	158,38	204,39		222,52	268,53	
netto	102,95	132,86 (4)	169,34 (5)	144,64	174,55 (4)	222,48 (5)

²³ In de huidige regelgeving wordt het overlevingspensioen beschouwd als een werkloosheids/inactiviteitsval omdat de cumulatief plafonds voor de beroepsinkomsten en het kleine verschil tussen het bedrag van het overlevingspensioen en het loon de begunstigten ertoe aanzetten om ofwel niet meer te gaan werken ofwel hun beroepsactiviteit voor een deel terug te schroeven.

- (1) Samenwonend = is hij die met andere volwassenen (al dan niet familieleden) samenwoont en eventueel met één of meerdere kinderen ten laste
 → In geval van ½ TK → **Bedrijfsvoorheffing = 30%** indien werknemer jonger is dan 50 // **Bedrijfsvoorheffing = 35 %** In de werknemer is 50 of ouder.
 → in geval van 1/5 TK (ongeacht de leeftijd) → **Bedrijfsvoorheffing = 35 %**
 (2) Alleenwonende = werknemer die alleen woont of enkel samenwoont met één of meerdere kinderen ten laste.
 → in geval van ½ TK → **Bedrijfsvoorheffing = 17,15%**, ongeacht de leeftijd.
 (3) In geval van ½ TK in het algemeen stelsel, indien de werknemer is 50 jaar of meer en samenwonend : **Bedrijfsvoorheffing = 35 %**. In dit geval: tussen 2 en 5 jaar anciënniteit : netto-uitkering voor de samenwonende = 156,34€ en indien 5 jaar anciënniteit of meer : nettouitkering voor de samenwonende : 208,45 €
 (4) 1/5 TK → voorziene uitkering indien de werknemer alleenwonende is → **Bedrijfsvoorheffing = 35%**
 (5) 1/5 TK → voorziene uitkering indien de werknemer enkel samenwoont met één of meerdere kinderen ten laste → **bedrijfsvoorheffing = 17,15%**

Bron: http://www.rva.be/D_opdracht_LBO/Barema/Tabellen/Tijds krediet_NL.pdf; bedragen van toepassing vanaf 01/09/2012

Thematische verloven

Ouderschapsverlof – medische bijstand – palliatief verlof

Volledige onderbreking ongeacht de leeftijd

Bruto	786,78
Netto	707,08

Loopbaanvermindering tot een halftijdse betrekking

	-50 jaar	+ 50 jaar
Bruto	393,38	667,27 (1)
Netto	325,92	552,84 (1)

Loopbaanvermindering tot 1/5de betrekking

	-50 jaar	+ 50 jaar
Bruto	133,45 179,47 (2)	266,91 (1)
Netto	110,57 148,70 (2)	221,14 (1)

(1) Neem contact op met de personeelsdienst of met de RVA om te weten of u recht hebt op dit verhoogde bedrag.

(2) Enkel voor alleenwonende werknemers (behalve voor de statutairen van het onderwijs), d.w.z. voor de personen die uitsluitend met 1 of meerdere kinderen ten laste samenwonen.

Bron: http://www.rva.be/D_opdracht_LBO/Barema/Tabellen/Thematisch_NL.pdf; bedragen van toepassing vanaf 01/12/2012

De Vrouwenraad pleit al jaren voor de individualisering van de rechten in de sociale zekerheid en een gelijke behandeling van de gezinsvormen. Wanneer beleidsmaatregelen hun doel voor een bepaalde gezinsvorm, bijvoorbeeld alleenstaande ouders met een laag inkomen, hun doel niet bereiken, moeten specifieke maatregelen een oplossing bieden.

Leefloon

Het leefloon is een financiële hulp die het OCMW toekent aan iedereen die aan de voorwaarden voor het recht op maatschappelijke integratie voldoet.

Het bedrag hangt af van de categorie waartoe je behoort.

Sinds 1 september 2013 bedraagt het leefloon voor een alleenstaande 817,36 euro netto per maand, 544,91 euro netto per maand voor een samenwonende en 1.089,82 euro netto per

maand voor een **persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste**. In 2011 waren er 104.173 ontvangers van het Recht op Maatschappelijke Integratie, waarvan 95.606 een leefloon ontvingen.²⁴

Dit was de situatie in 2008²⁵:

- Wanneer je met iemand samenwoont met wie je de uitgaven voor het huishouden (huur, energie, enz.) deelt, word je beschouwd als **“samenwonende”**, en heb je recht op een bedrag van 474,37 euro per maand. Dat moet niet noodzakelijk met je partner zijn.
- Wanneer je alleen woont, word je beschouwd als een **“alleenstaande”**, en heb je recht op een bedrag van 711,56 euro per maand.
- **Wanneer je minstens één minderjarig kind ten laste hebt, word je beschouwd als “met gezinslast”**, en heb je recht op een bedrag van 948,74 euro per maand.

De vermelde leefloonbedragen zijn de leefloonbedragen op 1 september 2008.

Het OCMW heeft het recht om rekening te houden met een aantal van je bestaansmiddelen en, in bepaalde omstandigheden, met de bestaansmiddelen van de personen met wie je samenwoont (je partner, maar ook een bloedverwant in rechte lijn). Het is dan ook mogelijk dat je het vermelde leefloonbedrag niet volledig uitbetaald krijgt, omdat je bestaansmiddelen er soms van worden afgetrokken.

Vanaf 1 januari 2005 werden volgende categorieën ingevoerd, die voor een leefloon in aanmerking kwamen:

Je leeft samen met één of meerdere personen waarmee je jouw huishouden gemeenschappelijk regelt. =
bedrag per samenwonende persoon: 474,37 euro

Je leeft alleen = bedrag alleenstaande persoon: 711,56 euro. Volgende personen krijgen hetzelfde bedrag als een alleenstaande:

- de alleenstaande die onderhoudsgeld voor de kinderen verschuldigd is en dit betaalt;
- de **alleenstaande die minstens één minderjarig kind in bilocatie huisvest** (helft van de tijd) en kind moet ten laste zijn van de leefloouder wanneer het bij hem is (dat is niet het geval wanneer de leefloner voor het kind een hoog onderhoudsgeld ontvangt)

Je hebt een **gezin ten laste met minstens één minderjarig ongehuwd kind**: 948,74 euro per maand. Als je in dit geval samenwoont met een partner, geldt dit bedrag voor jullie beiden samen. Buiten dit kind mag de aanvrager enkel samenwonen met de echtgenoot, de levenspartner in geval van een feitelijk gezin, meerdere kinderen. Een alleenstaande moeder met een ongehuwd kind bijvoorbeeld, behoort tot deze categorie.

‘Alleenstaanden met kinderen’ was een specifieke categorie die in aanmerking kwam voor een verhoogd leefloon.

De bedragen vanaf 1 oktober 2004 waren de volgende:

- samenwonende persoon: 408,89 euro per maand
- alleenstaande persoon: 613,33 euro
- alleenstaande persoon met recht op een verhoogd bedrag: 715,55 euro
- **éénoudergezin met kinderlast**: 817,77 euro

Tussen 57% en 76% van de personen die recht hebben op een leefloon, eisen dit niet op.²⁶

²⁴ http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_leefloon.htm

²⁵

https://www.socialsecurity.be/CMS/nl/citizen/displayThema/private_life/PRITH_5/PRITH_5_3/PRITH_5_3_3.xml

²⁶ Koning Boudewijnstichting. Een structurele aanpak van de verarming van eenoudergezinnen in België, juni 2014, p. 35.

De procedures voor de automatische toekenning van rechten moeten verbeterd worden.

Inkomensgarantie voor ouderen

Vanaf 1 januari 2014 gelden er nieuwe regels voor de IGO.²⁷ Wie een IGO geniet die toegekend is volgens de oude regels blijft het recht behouden volgens de oude regels. Of de aanvrager al dan niet dezelfde hoofdverblijfplaats deelt met één of meerdere personen bepaalt het bedrag van de IGO:

- Het *basisbedrag* wordt toegekend als de aanvrager dezelfde hoofdverblijfplaats deelt met een of meerdere personen.
- Het *verhoogde basisbedrag* wordt toegekend als de aanvrager zijn hoofdverblijfplaats niet met anderen deelt, m.a.w. als de aanvrager *alleenstaande* is.

Maximum toekenbare bedragen:			
Datum	Index	Basisbedrag (maandlijks)	Verhoogd basisbedrag (maandlijks)
01.09.2013	136,09	8.093,56 EUR (674,46 EUR)	12.140,34 EUR (1.011,70 EUR)

Het begrip alleenstaande: het verhoogde basisbedrag (= basisbedrag x 1,5) wordt enkel toegekend aan personen die hun hoofdverblijfplaats niet met één of meer andere personen delen.

De reglementering voorziet evenwel een aantal uitzonderingen op deze regel. Het verhoogde basisbedrag mag worden toegekend aan en behouden worden door de gerechtigde die zijn hoofdverblijfplaats uitsluitend deelt met:

- minderjarige kinderen;
- meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten;
- bloed- of aanverwanten in de rechte opgaande en/of neergaande lijn die samenwonen, hetzij met de aanvrager, hetzij met minderjarige kinderen of meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten en de aanvrager samenwonen, worden niet meer geacht dezelfde hoofdverblijfplaats met de aanvrager te delen;
- personen die in hetzelfde rusthuis of hetzelfde rust- of verzorgingstehuis, of in hetzelfde psychiatrisch verzorgingstehuis worden opgenomen.

²⁷ <http://www.onprvp.fgov.be/NL/profes/benefits/igo/paginas/default.aspx>

Tegemoetkomingen aan een persoon met een handicap

Er zijn drie types tegemoetkomingen:

Een [inkomensvervangende tegemoetkoming \(IVT\)](#): wanneer je door je handicap niet kan gaan werken? Of je werkt wel, maar je verdienvermogen is beperkt tot 1/3 van wat een gezond persoon op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen.

De gezinssituatie wordt opgedeeld in 3 categorieën (A, B en C). Met elke categorie komt een maximumbedrag overeen.

De gezinssituatie	de categorie
Je woont samen met familieleden (bloed- en aanverwanten) in de 1ste graad: ouders, kinderen, schoonouders, schoonzons, schoondochters, kinderen van uw partner,...	A
in de 2de graad: grootouders, kleinkinderen, broers, zussen, schoonbroers, schoonzussen, grootouders of kleinkinderen van uw partner,...	
in de 3de graad: nonkels, tantes, neven, nichten, overgrootouders, achterkleinkinderen, overgrootouders of achterkleinkinderen van uw partner, neven en nichten van uw partner, tantes en nonkels van uw partner,...	
Je woont in een aangepaste voorziening of instelling maar je behoudt je domicilie bij familieleden in de 1ste, 2de of 3de graad	A voor de eerste 3 maanden, dan B
Je leeft alleen	B
Je woont in een aangepaste voorziening of instelling waar je ook gedomicilieerd bent	B
Je hebt een partner (huwelijk of samenwonend)	C
Je hebt een kind van minder dan 25 jaar ten laste waarvoor je kinderbijslag ontvangt, onderhoudsgeld ontvangt of onderhoudsgeld betaalt	C
Je hebt co-ouderschap voor een kind	C
Je woont in een aangepaste voorziening of instelling maar je behoudt je domicilie bij je partner	C

Een [integratietegemoetkoming \(IT\)](#): wanneer je moeilijkheden ondervindt bij het uitvoeren van dagelijkse activiteiten zoals koken, eten, wassen, poetsen,.... M.a.w. de handicap heeft een invloed op je zelfredzaamheid. Als het *totale inkomen van het huishouden* (inkomen van partner, inkomen uit arbeid, vervangingsinkomen, andere inkomens) een bepaald bedrag overschrijdt, dan zal het bedrag van de tegemoetkoming lager liggen dan het maximumbedrag van de tegemoetkoming.

Een [tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden \(THAB\)](#): wanneer je 65 jaar of ouder ben en je moeilijkheden ondervindt bij het uitvoeren van dagelijkse activiteiten zoals koken, eten, wassen, poetsen,...? M.a.w. de handicap heeft invloed op je zelfredzaamheid.

Inkomstenbelasting

Belastingvoordeel kinderen ten laste

Voorwaarden om een kind fiscaal ten laste te hebben: de nettobestaansmiddelen van het kind moeten lager zijn dan een bepaald bedrag:

Het maximumbedrag van de nettobestaansmiddelen om fiscaal ten laste van iemand te blijven: de nettobestaansmiddelen van de persoon die in aanmerking komt om van iemand ten laste te zijn mogen een bepaald bedrag niet overschrijden. Voor kinderen ten laste verschilt dit bedrag naargelang men fiscaal gehuwd dan wel als alleenstaande wordt beschouwd.

Maximumbedrag om fiscaal ten laste te kunnen blijven voor 2013 ²⁸		
Persoon ten laste van een getrouwd of wettelijk samenwonend paar	Netto-inkomsten 2013	Bruto-inkomsten 2013
	3.070	3.837,50
Kind ten laste van een alleenstaande	4.440	5.550
Kind met een handicap ten laste van een alleenstaande	5.630	7.037,50

Fiscale voordelen voor kinderen ten laste:

De toeslag op de belastingvrije som voor kinderen ten laste

- Het bedrag per kind ten laste

Je krijgt per kind ten laste een toeslag op de belastingvrije som:²⁹

	Inkomsten 2014
Minimumvrijstelling	7.070 euro
Toeslag indien hooguit 26.280 euro	280
Met een kind ten laste	plus 1.490
Met twee kinderen ten laste	3.820
Met drie kinderen ten laste	8.570
Met 4 kinderen ten laste	13.860
Vanaf het 5 ^{de} kind	+ 5.290
Alleenstaande ouder	1.490

- De aftrek van de kosten voor collectieve opvang
- De vermindering van de onroerende voorheffing vanaf tenminste twee kinderen ten laste (= Gewestelijke materie)

²⁸ Budget&Recht, Belastinggids 2014, p. 106

²⁹ Bron: Budget&Recht, Belastinggids 2014, p. 151

Toeslagen op de belastingvrije som voor kinderen ten laste bij een tweeverblijfsregeling

Je kan niet alleen de gewone toeslag op de belastingvrije som verdelen maar ook de toeslag van 550 euro voor kinderen jonger dan drie jaar (= het forfaitair bedrag per jaar in het kader van de aftrek van de kosten voor collectieve kinderopvang). Elke alleenstaande ouder kan de verhoging vragen van de belastingvrije som als 'alleenstaande ouder'.

Er zijn twee mogelijkheden:

- kinderen fiscaal toewijzen aan één ouder
- het fiscaal voordeel over beide ouders verdelen

De verdeling werkt niet door in de bedrijfsvoorheffing. Daar blijft het kind ten laste van één ouder, meestal de ouder bij wie het kind ingeschreven is in het bevolkingsregister.

De keuze voor verdeling kan niet gemaakt worden als één ouder onderhoudsgeld betaalt voor de kinderen en dit aftrekt.

Wanneer beide ouders akkoord gaan over de verdeling in de helft, mag elke ouder ook de kosten voor kinderopvang voor kinderen tot 12 jaar die hij betaald heeft, fiscaal in mindering brengen.

De forfaitaire aftrek van 550 euro voor elk kind onder de drie jaar wordt toegekend aan de ouder die de werkelijke kosten van kinderopvang niet aftrekt; trekt geen van beiden de werkelijke kosten af, dan verdeelt de fiscus het bedrag van 550 euro tussen de ouders.

Dienst voor Alimentatievorderingen

Echt/scheiding heeft een enorme invloed op de beleving van de transitie naar een eenoudergezin. Bij conflictueuze echtscheidingen is de kans op co-ouderschap gering en is de kans op het niet-betalen van alimentatie groter.

In België zouden meer dan 210.000 gezinnen, van wie 179.000 alleenstaande ouders (moeders in 94% van de gevallen) recht hebben op een alimentatievergoeding. Bijna 40% van de alimentatiegerechtigden krijgt niets of slechts een deel van de verschuldigde alimentatie.³⁰

De Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO)³¹, opgericht bij de FOD Financiën in 2004, is bevoegd voor de toekenning van voorschotten en de invordering van onderhoudsgelden, wanneer een ex-partner de betaling van onderhoudsgeld voor de kinderen niet nakomt. In 2009 bedroeg het armoedecijfer bij alleenstaande ouders 22,8% als ze een alimentatievergoeding ontvingen en 42,6% zonder die vergoeding.

De wet van 22 april 2014 houdende wijziging van de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor Alimentatievorderingen bij de FOD Financiën en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op een effectieve invordering van onderhoudsgelden,

³⁰ Koning Boudewijnstichting, *Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO): een instrument voor armoedebestrijding*, 2011.

³¹ <http://www.davo.belgium.be/>

houdt (gedeeltelijk) rekening met enkele eisen van het Platform Alimentatiefonds waarvan de Vrouwenraad lid is:

- het inkomensplafond om een voorschot via DAVO te krijgen, wordt verhoogd naar 1.800 euro per maand (was vastgelegd op 1.386 euro in 2014, verhoogd met 66 euro netto per kind ten laste)
- het bedrag van de verhoging wordt verdubbeld voor kinderen met een handicap, die recht hebben op verhoogde kinderbijslag
- de dienstverlening (administratieve kosten) van DAVO wordt gratis voor de onderhoudsgerechtigde (voordien 5 % van het in te vorderen bedrag) en komt nu volledig ten laste van de alimentatieverschuldigde (13 % in plaats van 10 %)
- de oprichting van een centraal bestand van vonnissen, arresten en akten inzake de toekenning van een onderhoudsuitkering bij de FOD Justitie
- de intrekking van het rijbewijs wordt als bijkomende mogelijke sanctie voor de onderhoudsverschuldigde die niet wil betalen, toegevoegd. Het Platform Alimentatiefonds had er bij de wetgever meermaals op aangedrongen om alternatieve drukkmiddelen/sancties te voorzien. Toch vraagt het Platform zich af hoe dergelijke maatregel in de praktijk zal uitgevoerd worden. Wat als de onderhoudsplichtige geen rijbewijs of geen wagen heeft? Zijn er nog andere drukkmiddelen mogelijk?

De werking van DAVO kan nog verder geoptimaliseerd worden:

- Een structurele verbetering van het budgettaire evenwicht van DAVO;
- Een betere interne werking en organisatie van DAVO;
- Het opnieuw opstarten van de werking van de DAVO Evaluatiecommissie;
- De uitbreiding van de bevoegdheden van DAVO naar een 'universele' DAVO (automatische invordering bij de onderhoudsverschuldigde zonder dat de onderhoudsplichtige nog stappen moet ondernemen);
- De afschaffing van het inkomensplafond bij de uitkering van voorschotten op de onderhoudsuitkering.

Werkgelegenheidsmaatregelen

Werkhervattingspremie voor eenoudergezinnen afgeschaft

Vanaf 1 februari 2009 werd **gedurende 12 maanden een werkhervattingstoelage van 75 euro** toegekend aan werkloze gezinshoofden van eenoudergezinnen.³²

- *Dit recht is niet meer geldig sinds 01/07/2013.*³³

Op 1 juli 2014 werd in het kader van de zesde staatshervorming de bevoegdheid voor de

³² <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=I925QCSQ>

³³ <http://www.rechtenverkenner.be/Pages/NietMeerGeldig.aspx?rechtKey=556>

werkhervattingstoelage overgedragen aan het Vlaamse, Waalse en Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap (zie www.vdab.be, www.actiris.be, www.brussel-economie-werk.be, www.forem.be, www.emploi.wallonie.be, www.ifapme.be, www.adg.be).

Woningdelen

Het vervangingsinkomen daalt wanneer meerdere personen verklaren dat ze op hetzelfde adres wonen omdat ze het statuut van samenwonende toegewezen krijgen. Alleenstaande ouders kunnen wegens dit statuut niet overwegen om een woning te delen met andere volwassenen om op die manier hun kosten te verminderen.

De individualisering van de rechten zou een oplossing bieden voor alleenstaande ouders die een woning willen delen met andere volwassenen die niet noodzakelijk familiebanden hebben. Ze moeten als alleenstaande beschouwd worden wanneer hen een vervangingsinkomen of een leefloon wordt toegekend.